

BS/39/2013

**POLACY O PONTYFIKACIE
PAPIEŻA BENEDYKTA XVI**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 11 stycznia 2013 roku

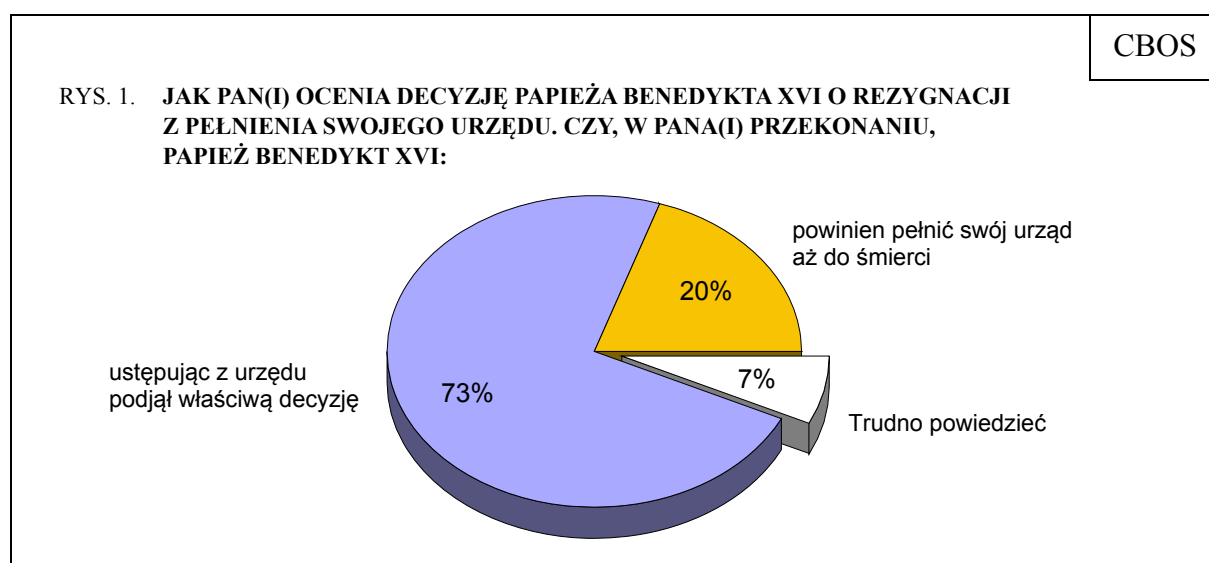

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Żurawia 4a, 00-503 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Decyzja papieża Benedykta XVI o abdykacji była niewątpliwie wielkim zaskoczeniem i na całym świecie wywołała ożywioną dyskusję na temat słuszności takiego kroku i jego konsekwencji, a przy okazji skłoniła do licznych podsumowań pontyfikatu obecnie już emerytowanego biskupa Rzymu. Wpisując się w klimat wspomnianych refleksji, w marcowym badaniu¹ – tuż przed wyborem nowego papieża – zapytaliśmy respondentów o ich opinie dotyczące zarówno samej decyzji o abdykacji, jak i o oceny wpływu pontyfikatu Benedykta XVI na rozwiązywanie problemów współczesnego świata oraz na osobiste życie Polaków.

OCENA DECYZJI PAPIEŻA O ABDYKACJI

Niemal trzech na czterech dorosłych Polaków (73%) ze rozumieniem podchodzi do ogłoszonej 11 lutego br. decyzji Benedykta XVI o ustąpieniu z pełnionego urzędu. Jedyne co piąty badany (20%) wyraża przekonanie, że papież powinien pozostać na stanowisku aż do śmierci. Pozostali (7%) nie mają w tej kwestii wyrobionej opinii.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (274) przeprowadzono w dniach 7 – 13 marca 2013 roku na liczącej 1060 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Choć we wszystkich wyróżnionych przez nas grupach społeczno-demograficznych dominuje przekonanie o słuszności decyzji podjętej przez Benedykta XVI, to proporcje opinii wskazujących na jej aprobatę w stosunku do wyrażających wobec niej zastrzeżenia często się różnią. Pogląd, zgodnie z którym papież powinien pozostać na swoim stanowisku aż do śmierci, najczęściej prezentują najmłodszy badani – mający od 18 do 24 lat (34% wskazań) oraz od 25 do 34 lat (26%), osoby osiągające najniższe dochody *per capita* (27%), niezadowolone ze swojej sytuacji materialnej (24%), mające zasadnicze zawodowe (23%) lub podstawowe wykształcenie (22%). Ze względu na status zawodowy są to przede wszystkim robotnicy niewykwalifikowani (33%) i wykwalifikowani (26%), bezrobotni (30%) oraz uczniowie i studenci (28%) – zob. tabele aneksowe.

Co ciekawe, opinie na temat słuszności decyzji podjętej przez Benedykta XVI tylko w niewielkim stopniu różnicuje stosunek badanych do wiary i kościelnego nauczania. Nieznacznie wyróżniają się osoby niewierzące i obojętne religijnie, które nieco częściej niż pozostali mają problem z wyrażeniem opinii w tej kwestii, rzadziej zaś rezygnację papieża oceniają jako właściwą.

Tabela 1

Jak Pan(i) ocenia decyzję papieża Benedykta XVI o rezygnacji z pełnienia swojego urzędu. Czy, w Pana(i) przekonaniu, papież Benedykt XVI:	Odsetki respondentów:		
	wierzących* i stosujących się do wskazań Kościoła (N=399)	wierzących* na swój własny sposób (N=525)	niewierzących, niezdecydowanych i obojętnych religijnie** (N=88)
– powinien pełnić swój urząd aż do śmierci	19	21	20
– ustępując z urzędu podjął właściwą decyzję	75	73	65
Trudno powiedzieć	6	6	15

* Dotyczy zadeklarowanych członków Kościoła rzymskokatolickiego

** Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu niewielkiej ich liczebności w próbie

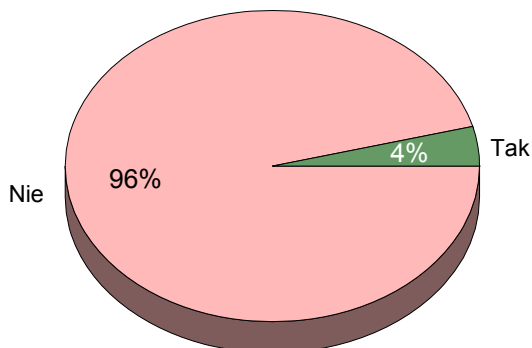
BENEDYKT XVI JAKO AUTORYTET MORALNY

Należy przypomnieć, że Polacy przyjęli wybór papieża Benedykta XVI z niemal jednomyślną aprobatą², a podczas jego wizyty w Polsce witali go równie serdecznie jak wcześniej Jana Pawła II, licznie uczestnicząc w spotkaniach z jego udziałem³. Jak wynika z deklaracji badanych, osobiście Benedykta XVI w czasie jego pontyfikatu – czy to w Polsce, czy w Rzymie – spotkało czterech na stu dorosłych Polaków (4%).

² Zob. komunikat CBOS „Reakcje Polaków na wybór papieża Benedykta XVI”, maj 2005 (oprac. M. Wenzel).

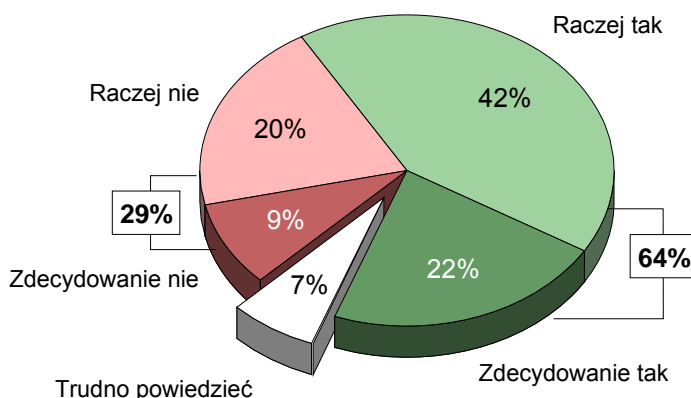
³ Zob. komunikat CBOS „Majowe spotkanie z Benedyktem XVI – zapamiętane słowa i myśli papieża”, czerwiec 2006 (oprac. B. Wciórka).

RYS. 2. CZY KIEDYKOLWIEK OSOBIŚCIE WIDZIAŁ(A) PAN(I) LUB SPOTKAŁ(A) PAPIEŻA BENEDYKTA XVI – NA PRZYKŁAD W CZASIE UROCZYŚTOŚCI KOŚCIELNYCH, SPOTKAŃ, AUDIENCJI, BŁOGOSŁAWIEŃSTW LUB NA TRASIE JEGO PRZEJAZDU?

Mimo że zdecydowana większość badanych nie uczestniczyła osobiście w żadnym ze spotkań z następcą Jana Pawła II, blisko dwie trzecie (64%) przyznaje, że Benedykt XVI w czasie swojego pontyfikatu stanowił dla nich istotny autorytet moralny, przy czym nieco ponad jedna piąta (22%) nie ma co do tego żadnych wątpliwości. O braku takiego oddziaływania mówi ponad jedna czwarta badanych (29%), z czego tylko co jedenasty (9%) zdecydowanie zaprzecza, by życie i nauczanie Benedykta XVI miało jakkolwiek wpływ na wyznawany przez niego system norm i wartości.

RYS. 3. CZY PAPIEŻ BENEDYKT XVI W CZASIE SWOJEGO PONTYFIKATU BYŁ DLA PANA(I) WAŻNYM AUTORYTETEM MORALNYM?

Opinie w omawianej kwestii w największym stopniu różnicuje religijność badanych oraz związane z nią cechy społeczno-demograficzne. Benedykt XVI jest tym częściej

postrzegany jako autorytet moralny im starszy wiek badanych, niższy poziom ich wykształcenia, gorsza sytuacja materialna oraz im mniejsza miejscowość zamieszkania, częściej też jego rolę doceniają kobiety niż mężczyźni. Mając zaś na uwadze grupy społeczno-zawodowe, autorytet papieża najczęściej podkreślają renciści, emeryci, rolnicy oraz niewykwalifikowani robotnicy (zob. tabele aneksowe).

Jak wynika z deklaracji, Benedykt XVI w czasie swojego pontyfikatu był ważnym autorytetem moralnym dla dwóch trzecich katolików (69%), ponad jednej czwartej wyznawców innych religii i związków wyznaniowych (29%) oraz dla co dwunastego respondenta określającego się jako ateista lub agnostyk (8%).

Tabela 2

Czy papież Benedykt XVI w czasie swojego pontyfikatu był dla Pana(i) ważnym autorytetem moralnym?	Odpowiedzi:					
	członków Kościoła katolickiego (N=966)		wyznawców innych religii (N=30)*		osób określających się jako bezwyznaniowci (N=60)*	
	w procentach					
Zdecydowanie tak	24	69	16	29	0	8
Raczej tak	45		13		8	
Raczej nie	19	24	49	63	21	83
Zdecydowanie nie	5		14		62	
Trudno powiedzieć	7		8		9	

* Z powodu niewielkiej liczebności w próbie odpowiedzi tych osób należy traktować ostrożnie

Ze względu na deklarowany stosunek do wiary i nauczania Kościoła katolickiego, o Benedykcie XVI jako autorytecie moralnym wypowiada się 85% katolików określających się jako wierzące i postępujące zgodnie z nauczaniem Kościoła, trzy piąte deklarujących wiarę zindywidualizowaną (60%) oraz co ósmy respondent niewierzący, niezdecydowany lub religijnie obojętny (12%).

Tabela 3

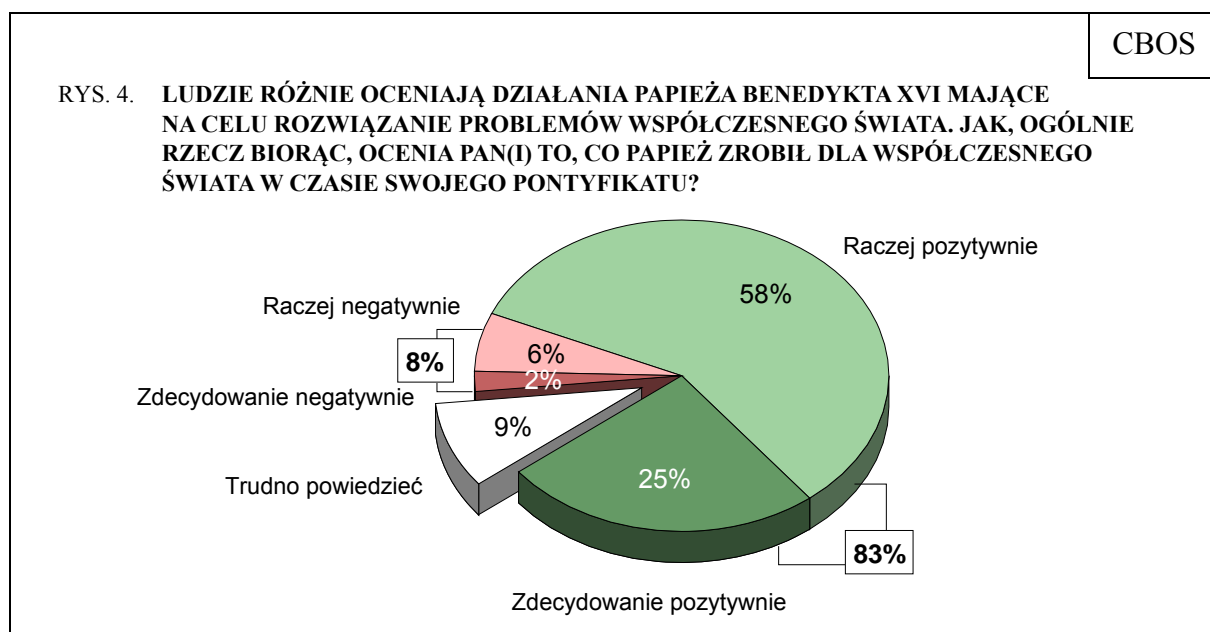
Czy papież Benedykt XVI w czasie swojego pontyfikatu był dla Pana(i) ważnym autorytetem moralnym?	Odsetki respondentów:					
	wierzących* i stosujących się do wskazań Kościoła (N=399)		wierzących* na swój własny sposób (N=526)		niewierzących, niezdecydowanych i obojętnych religijnie** (N=88)	
Zdecydowanie tak	36	85	15	60	1	12
Raczej tak	49		45		11	
Raczej nie	9	10	26	31	25	80
Zdecydowanie nie	1		5		55	
Trudno powiedzieć	5		9		8	

* Dotyczy zadeklarowanych członków Kościoła rzymskokatolickiego

** Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu niewielkiej ich liczebności w próbie

ZASŁUGI PAPIEŻA DLA ŚWIATA

Polacy wysoko oceniają wkład Benedykta XVI w rozwiązywanie problemów współczesnego świata. Wśród badanych dość powszechne jest przekonanie, że papież odegrał w świecie pozytywną rolę. Opinię taką wyraża 83% ankietowanych, z czego co czwarty (25%) zasługi Benedykta XVI dla współczesnego świata ocenia zdecydowanie dobrze. Przeciwnego zdania jest 8% badanych, przy czym osoby zdecydowanie krytyczne stanowią jedynie 2% ogółu ankietowanych. Co jedenasty dorosły Polak (9%) nie potrafi ocenić oddziaływania papieża Benedykta XVI w wymiarze ogólnospołecznym.

Mimo wyraźnego uznania zasług Benedykta XVI dla współczesnego świata, oceny respondentów w tym zakresie są wyraźnie gorsze niż te, które dotyczyły dłuższego i bliższego sercom Polaków pontyfikatu Jana Pawła II. Badani oceniający w 2005 roku wpływ papieża Polaka na rozwiązywanie problemów świata niemal powszechnie określili go jako zdecydowanie korzystny (90% wskazań).

Tabela 4

Ludzie różnie oceniają działania papieża mające na celu rozwiązanie problemów współczesnego świata. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) to, co papież zrobił dla współczesnego świata w czasie swojego pontyfikatu?	W odniesieniu do pontyfikatu Jana Pawła II		W odniesieniu do pontyfikatu Benedykta XVI	
	w procentach			
Zdecydowanie pozytywnie	90	98	25	83
Raczej pozytywnie	8		58	
Raczej negatywnie	0	0	6	8
Zdecydowanie negatywnie	0		2	
Trudno powiedzieć	2		9	

O zasługach Benedykta XVI dla świata przekonanych jest 87% katolików, dwie trzecie (64%) respondentów deklarujących inne wyznanie oraz niespełna jedna trzecia (30%) z grona osób określających się jako bezwyznaniowi.

Tabela 5

Ludzie różnie oceniają działania papieża Benedykta XVI mające na celu rozwiązanie problemów współczesnego świata. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) to, co papież zrobił dla współczesnego świata w czasie swojego pontyfikatu?	Odpowiedzi:					
	członków Kościoła katolickiego (N=962)		wyznawców innych religii (N=28)*		osób określających się jako bezwyznaniowi (N=60)*	
	w procentach					
Zdecydowanie pozytywnie	26	87	27	64	6	30
Raczej pozytywnie	61		37		24	
Raczej negatywnie	4	5	16	20	24	39
Zdecydowanie negatywnie	1		4		15	
Trudno powiedzieć	8		16		31	

* Z powodu niewielkiej liczebności w próbie odpowiedzi tych osób należy traktować ostrożnie

Z uwagi na autodeklaracje wiary, działania papieża mające na celu rozwiązanie problemów współczesnego świata pozytywnie ocenia aż 93% spośród katolików wierzących i stosujących się do wskazań Kościoła, 85% wierzących na swój własny sposób oraz niemal dwie piąte badanych określających się jako niewierzący, niezdecydowani lub obojętni religijnie.

Tabela 6

Ludzie różnie oceniają działania papieża Benedykta XVI mające na celu rozwiązanie problemów współczesnego świata. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) to, co papież zrobił dla współczesnego świata w czasie swojego pontyfikatu?	Odsetki respondentów:					
	wierzących* i stosujących się do wskazań Kościoła (N=399)		wierzących* na swój własny sposób (N=526)		niewierzących, niezdecydowanych i obojętnych religijnie** (N=88)	
Zdecydowanie pozytywnie	34	93	21	85	9	38
Raczej pozytywnie	59		64		29	
Raczej negatywnie	2	2	5	6	21	32
Zdecydowanie negatywnie	0		1		11	
Trudno powiedzieć	5		9		30	

* Dotyczy zadeklarowanych członków Kościoła rzymskokatolickiego

** Respondentów tych potraktowano łącznie z powodu niewielkiej ich liczebności w próbie

Polacy, którzy w maju 2005 roku z entuzjazmem przyjęli wybór Benedykta XVI na papieża, w zdecydowanej większości nie zawiedli się na jego pontyfikacie. Dwie trzecie

badanych (64%) twierdzi, że Benedykt XVI w czasie pełnienia swojego urzędu pozostawał dla nich ważnym autorytetem moralnym, zaś ponad cztery piąte (83%) pozytywnie ocenia jego działania mające służyć rozwiązywaniu problemów współczesnego świata. Jednak zarówno oddziaływanie Benedykta XVI na osobiste życie Polaków, jak i na cały świat, oceniane jest jako mniej korzystne niż wpływ, jaki wywarł w tym względzie Jan Paweł II. Wymowny jest również fakt, że nawet osoby zadowolone z pontyfikatu Benedykta XVI w większości oczekują od nowego papieża zmian w nauczaniu Kościoła. Postulaty takie składa 43% spośród tych, dla których emerytowany papież w czasie swojego pontyfikatu był ważnym wzorem moralnym oraz 47% tych, którzy z uznaniem wypowiadają się o jego zasługach dla współczesnego świata.

Opracował
Rafał BOGUSZEWSKI

Tabela 1

		Jak Pan(i) ocenia decyzję papieża Benedykta XVI o rezygnacji z pełnienia swojego urzędu. Czy, w Pana(i) przekonaniu, papież Benedykt XVI:			Liczba osób
		powinien pełnić swój urząd aż do śmierci	ustępując z urzędu podjął właściwą decyzję	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		20	73	7	1054
Płeć	Mężczyźni	21	71	8	499
	Kobiety	17	77	6	555
Wiek	18-24 lata	34	57	9	110
	25-34	26	65	9	176
	35-44	13	79	8	169
	45-54	19	75	6	167
	55-64	14	80	6	224
	65 lat i więcej	15	79	6	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	20	72	7	390
	Miasto do 20 tys.	20	71	10	143
	20-100 tys.	20	76	3	203
	101-500 tys.	18	74	8	188
	501 tys. i więcej mieszk.	13	79	8	130
Wykształcenie	Podstawowe	22	70	8	230
	Zasadnicze zawodowe	23	71	6	247
	Średnie	17	77	6	374
	Wyższe	14	77	8	203
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	77	8	100
	Średni personel, technicy	5	81	14	43
	Pracownicy adm.-biurowi	17	77	7	60
	Pracownicy usług	17	70	13	64
	Robotnicy wykwalifikowani	26	71	3	102
	Robotnicy niewykwalifik.	33	62	6	52
	Rolnicy	21	76	3	71
Pracujący na własny rach.	13	73	14	56	
Bierni zawodowo	Renciści	16	80	3	61
	Emeryci	12	81	7	255
	Uczniowie i studenci	28	65	7	60
	Bezrobotni	30	60	9	86
	Gospodynie domowe i inni	23	73	5	44
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	16	75	10	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	19	75	6	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	21	71	8	235
	prywatnym gosp. rolnym	22	75	3	63
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	27	64	8	166
	501-750	18	79	3	109
	751-1000	17	79	4	162
	1001-1500	17	77	6	172
	Powyżej 1500 zł	14	81	4	182
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	70	6	145
	Średnie	18	74	8	511
	Dobre	18	76	7	398
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	79	8	52
	Raz w tygodniu	18	76	6	473
	1-2 razy w miesiącu	21	71	8	134
	Kilka razy w roku	20	74	6	245
	W ogóle nie uczestniczy	20	69	11	150
Poglądy polityczne	Lewica	16	77	7	187
	Centrum	19	76	5	349
	Prawica	20	73	7	298
	Trudno powiedzieć	20	70	10	220

Tabela 2

		Czy papież Benedykt XVI w czasie swojego pontyfikatu był dla Pana(i) ważnym autorytetem moralnym?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		64	29	7	1056
Płeć	Mężczyźni	62	31	7	500
	Kobiety	70	23	7	556
Wiek	18-24 lata	40	48	13	111
	25-34	51	40	9	176
	35-44	66	29	5	170
	45-54	73	19	8	167
	55-64	73	22	5	224
	65 lat i więcej	82	13	5	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	77	17	6	390
	Miasto do 20 tys.	62	28	10	143
	20-100 tys.	68	26	6	204
	101-500 tys.	59	36	5	188
	501 tys. i więcej mieszk.	49	42	9	131
Wykształcenie	Podstawowe	74	18	8	231
	Zasadnicze zawodowe	76	18	6	247
	Średnie	62	32	6	374
	Wyższe	54	37	8	204
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	63	32	5	100
	Średni personel, technicy	53	40	7	43
	Pracownicy adm.-biurowi	53	40	7	60
	Pracownicy usług	63	28	9	64
	Robotnicy wykwalifikowani	65	30	5	102
	Robotnicy niewykwalifik.	72	25	4	53
	Rolnicy	72	24	4	71
Pracujący na własny rach.	64	29	7	56	
Bierni zawodowo	Renciści	80	18	2	61
	Emeryci	80	13	7	255
	Uczniowie i studenci	40	43	17	60
	Bezrobotni	51	40	9	87
	Gospodynie domowe i inni	68	20	11	44
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	70	29	1	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	54	33	12	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	60	33	8	235
	prywatnym gosp. rolnym	70	25	5	64
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	76	20	4	166
	501-750	72	18	10	109
	751-1000	69	25	6	162
	1001-1500	70	27	3	172
	Powyżej 1500 zł	63	34	3	184
Ocena własnych war. mater.	Złe	70	22	8	145
	Średnie	69	24	6	511
	Dobre	61	32	7	400
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	87	9	4	53
	Raz w tygodniu	83	14	3	474
	1-2 razy w miesiącu	71	20	9	134
	Kilka razy w roku	49	39	12	245
	W ogóle nie uczestniczy	31	60	9	150
Poglądy polityczne	Lewica	54	37	9	187
	Centrum	62	33	5	349
	Prawica	77	18	5	298
	Trudno powiedzieć	69	20	11	222

Tabela 3

		Ludzie różnie oceniają działania papieża Benedykta XVI mające na celu rozwiązanie problemów współczesnego świata. Jak, ogólnie rzecz biorąc, ocenia Pan(i) to, co Papież zrobił dla współczesnego świata w czasie swojego pontyfikatu?			Liczba osób
		Pozytywnie	Negatywnie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		83	8	9	1055
Płeć	Mężczyźni	81	9	11	500
	Kobiety	86	6	8	555
Wiek	18-24 lata	69	17	14	111
	25-34	77	10	14	176
	35-44	88	5	7	169
	45-54	90	4	6	167
	55-64	85	6	9	224
	65 lat i więcej	87	5	9	208
Miejsce zamieszkania	Wieś	87	5	8	390
	Miasto do 20 tys.	86	6	8	143
	20-100 tys.	86	6	8	204
	101-500 tys.	77	10	13	188
	501 tys. i więcej mieszk.	75	13	12	130
Wykształcenie	Podstawowe	81	7	12	231
	Zasadnicze zawodowe	87	6	7	247
	Średnie	84	7	9	374
	Wyższe	80	10	10	203
Grupa społ.-zaw. pracujący	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	84	7	9	100
	Średni personel, technicy	81	5	14	43
	Pracownicy adm.-biurowi	88	7	5	60
	Pracownicy usług	78	13	9	64
	Robotnicy wykwalifikowani	85	5	10	102
	Robotnicy niewykwalifik.	87	8	6	53
	Rolnicy	87	6	7	71
	Pracujący na własny rach.	77	13	11	56
Bierni zawodowo	Renciści	82	11	7	61
	Emeryci	87	3	10	255
	Uczniowie i studenci	68	17	15	60
	Bezrobotni	80	9	10	86
	Gospodynie domowe i inni	86	7	7	44
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	93	4	3	135
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	81	6	12	81
	sekt. pryw. poza rolnict.	79	11	11	235
	prywatnym gosp. rolnym	86	6	8	64
Dochody na jedną osobę	Do 500 zł	87	5	8	166
	501-750	88	6	6	109
	751-1000	85	6	9	162
	1001-1500	83	8	9	172
	Powyżej 1500 zł	81	10	9	183
Ocena własnych war. mater.	Złe	77	12	11	145
	Średnie	86	5	9	511
	Dobre	83	8	9	399
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	96	2	2	52
	Raz w tygodniu	92	3	5	474
	1-2 razy w miesiącu	90	4	6	134
	Kilka razy w roku	78	7	15	245
	W ogóle nie uczestniczy	55	26	19	150
Poglądy polityczne	Lewica	79	10	11	187
	Centrum	82	9	9	349
	Prawica	87	6	7	298
	Trudno powiedzieć	84	5	11	221